

CONTROLEPROTOCOL VOOR DE ACCOUNTANTSCONTROLE OP DE JAARREKENING VAN DE PROVINCIE NOORD-BRABANT 2010 tot en met 2012

1. Inleiding

Bij besluit van 20 november 2009 hebben Provinciale Staten aan Price Waterhouse Coopers de vervolgo opdracht verstrekt voor de accountantscontrole (voor de boekjaren 2010 tot en met 2012) als bedoeld in art 217 lid 2 Provinciewet (PW) voor de provincie Noord-Brabant. Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole moeten Provinciale Staten echter nog een aantal zaken nader regelen, hetgeen op hoofdlijnen in dit controleprotocol plaatsvindt.

Object van controle is de jaarrekening en daarmee tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening 2010 tot en met 2012 van de provincie Noord-Brabant.

Tevens wordt in dit protocol duidelijk aangegeven welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van rechtmatigheidscontrole is.

1.2 Wettelijk kader

De provinciewet, art. 217 lid 2, schrijft voor dat Provinciale Staten één of meer accountants aanwijzen als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art 201 PW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kunnen Provinciale Staten nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Tevens zal in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven moeten worden welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van de rechtmatigheidscontrole zal zijn.

Provinciale Staten hebben op 9 december 2005 de verordening ex art 217 lid 1 PW voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de provincie Noord-Brabant vastgesteld. In het provinciale statenbesluit van 9 december 2005 is het bij de controle te hanteren kader in hoofdlijnen vastgelegd. Met dit controleprotocol stelt Provinciale Staten nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor de controlejaren 2010 tot en met 2012.

1.3 Procedure

In artikel 2 lid 4 en artikel 7 lid 4 van deze controleverordening zijn de communicatiemomenten benoemd tussen Provinciale Staten en de accountant. In artikel 2 betreft het de communicatie voorafgaand aan de accountantscontrole van een boekjaar en in artikel 7 de communicatie tussen de accountant en Provinciale Staten na afloop van de jaarrekeningcontrole. In bijlage 1 is het communicatietraject nader uitgewerkt.

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in art 217 PW is voorgeschreven zal de controle van de in artikel 201 PW bedoelde jaarrekening uitgevoerd door de door Provinciale Staten benoemde accountant gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder provinciale verordeningen;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door Gedeputeerde Staten opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 190 PW (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 217, lid 6 PW (Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten), de Kadernota en adviezen van het Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten alsmede de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NIVRA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BAPG) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen “in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder provinciale verordeningen”.

3. Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich op daarbij op risico-analyse, vastgestelde toleranties en statische deelwaarnemingen en extrapolaties. De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming, de strekking van de af te geven accountantsverklaring. Naast de goedkeuringstoleranties wordt onderkend de rapporteringstolerantie. Deze kan als volgt worden gedefinieerd:

De rapporteringstolerantie(s) is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. De rapporteringstoleranties kunnen zich verder toespitsen op die elementen die Provinciale Staten specifiek nader terug wil zien, zonder dat dit de controletoleranties zelf beïnvloedt.

In het hierna opgenomen schema is de goedkeuringstolerantie opgenomen zoals door Provinciale Staten vastgesteld voor de controlejaren 2010 tot en met 2012. Deze komt overeen met het wettelijke minimum.

<i>Goedkeuringstolerantie</i>	<i>Goedkeurend</i>	<i>Beperking</i>	<i>Oordeelonthouding</i>	<i>Afkeurend</i>
<i>Fouten in de jaarrekening (% lasten)</i>	$\leq 1\%$	$>1\% < 3\%$	-	$\geq 3\%$
<i>Onzekerheden in de controle (% lasten)</i>	$\leq 3\%$	$>3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Op basis van de begroting 2010 van Provinciale Staten betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 11,4 miljoen en een totaal van onzekerheden van circa € 34,2 miljoen de goedkeurende strekking van de accountantsverklaring niet zullen aantasten.

De rapporteringstolerantie stelt Provinciale Staten vast op een absoluut bedrag; te weten: € 500.000. Dit betekent dat fouten groter dan € 500.000 dienen te worden gerapporteerd in het verslag van bevindingen. Aanvullend stelt Provinciale Staten als maatstaf dat ontdekte fouten groter dan 50% van de betreffende jaarrekeningpost – met een minimum van € 10.000 – dienen te worden gerapporteerd. Ongeacht de omvang dienen, zoals tot op heden gebruikelijk was, geconstateerde fouten en / of onzekerheden met betrekking tot (in het kader van het dechargeproces) politiek gevoelige onderwerpen te worden gerapporteerd.

Vanaf 2006 is Single Information Single Audit (SISA) van toepassing voor de provincie. Dit houdt in dat de provincie voortaan minder en maar op één moment verantwoordingsinformatie dient te verstrekken aan het rijk over specifieke uitkeringen. Er wordt namelijk aangesloten bij de reguliere jaarrekening van de provincie. Daarmee worden ook de totale controlewerkzaamheden van deze informatie sterk verminderd. In zijn verslag van bevindingen neemt de accountant per specifieke uitkering de fouten en onzekerheden op. Het gaat hier om fouten/onzekerheden die niet door de provincie kunnen worden gecorrigeerd. Daarnaast hoeven alleen fouten en onzekerheden vanaf een bepaalde financiële omvang te worden gerapporteerd. Deze omvang is:

- a. € 10.000 indien de lasten kleiner of gelijk aan € 100.000 zijn;
- b. 10% indien de lasten groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 zijn;
- c. € 100.000 indien de lasten groter dan € 1.000.000 zijn.

De rapporteringstolerantie voor specifieke uitkeringen heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de fouten en onzekerheden voortkomende uit de risicoanalyse, deelwaarneming en evt. overige controles.

4. Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen 9 rechtmatigheidscriteria worden onderkend:

het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium, het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium, het calculatiecriterium, het valueringscriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheidscriterium en het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
2. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);
3. Het voorwaarden criterium.

Ad 1. Begrotingscriterium

In de jaarlijkse begroting en in de financiële beleids- en beheersverordening ex artikel 216 Provinciewet zijn de kaders voor de uitvoering van de begroting, de autorisatieniveaus en de procedure voor begrotingswijzigingen voor de begroting vastgelegd.

Het begrotingscriterium omvat drie aspecten: toereikendheid begrotingsbedrag, juistheid toerekening begrotingsjaar en toerekening aan het juiste programma en daarbinnen aan de juiste productgroep.

De toerekening aan het juiste programma en daarbinnen de juiste productgroep dient vastgesteld te worden aan de hand van:

- De kaders die zijn gesteld in de begroting ,
- De in het bijlagenboek bij de duale begroting per productgroep limitatief voorgeschreven begrotingsposten.

Voor sommige programma's zijn op productgroepniveau stelposten opgenomen in de jaarlijkse begroting. Bij de vaststelling van de begroting zijn deze middelen als voorlopige reservering opgenomen voor nader te bepalen doelen, accenten en projecten. Voor de aanwending van een stelpost is een besluit van Gedeputeerde Staten vereist en de functionele commissie dient over de aanwending altijd te worden geïnformeerd. De begrotingswijziging dient via de eerstvolgende wijziging van de productenraming ter advisering voorgelegd te worden aan de functionele commissie. Indien de aanwending tevens gevolgen heeft voor benoemde doelstellingen of indicatoren in de programmabegroting is een besluit van Provinciale Staten vereist.

Als blijkt dat gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is - voorzover het begrotings-overschrijdingen betreft - mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van Provinciale Staten zoals geregeld in de Provinciewet. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door Provinciale Staten geformuleerde beleid en / of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen óf respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan Provinciale Staten. Begrotingsoverschrijdingen welke uitgaven betreffen die binnen het door Provinciale Staten uitgezette beleid (te weten: de jaarlijkse begroting en de beleids- en beheersverordening ex artikel 216 Provinciewet) blijven dienen niet meegewogen te worden in het accountantsoordeel. Dergelijke overschrijdingen kunnen achteraf via de vaststelling van de jaarrekening ter goedkeuring worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

Ingevolge artikel 28 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient in de programmarekening een toelichting inzake de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening te worden opgenomen. Voor zover sprake is van hogere gerealiseerde lasten dan geraamd op productgroepniveau die worden veroorzaakt door afwijkingen in de apparaatslasten wordt verwezen naar de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Begrotingsoverschrijdingen welke via de informatieve slotwijziging in het 1e kwartaal van het daaropvolgende jaar zijn voorgelegd aan en gesanctioneerd door Provinciale Staten worden per definitie aangemerkt als uitgaven die passen binnen het beleid van Provinciale Staten en worden betrokken in de analyse van afwijkingen ex. artikel 28 BBV.

Ad 2. M&O-criterium

Provincies zullen een beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik moeten hebben. Indien een provincie geen toereikend M&O-beleid voert kan dit gevolgen hebben voor het accountantsoordeel. Indien bij een toereikend M&O-beleid dat in voldoende mate is uitgevoerd toch een belangrijke (materiële) onzekerheid – die inherent is aan de regeling – blijft bestaan met betrekking tot de rechtmatigheid van de uitgaven of ontvangsten en deze niet verder kan worden gereduceerd, dient de accountant te beoordelen of deze onzekerheid in de toelichting bij de jaarrekening adequaat wordt weergegeven.

In artikel 6 lid 2 van de Financiële beleids- en beheersverordening provincie Noord-Brabant is opgenomen dat Gedeputeerde Staten zorg draagt voor een toereikend beleid inzake misbruik en oneigenlijk gebruik van de provinciale regelingen. Door Gedeputeerde Staten is 26-4-2005 een misbruik en oneigenlijk gebruik instrumentarium opgesteld dat bestaat uit een beleidsregel, waarin het integrale misbruik en oneigenlijk-gebruik beleid inzake de provinciale regelingen is geformuleerd, met bijbehorend fraudeprotocol en een basiswerkinstructie misbruik en oneigenlijk gebruik met toelichtingen per proces daarvoor richting de directies hoe dit beleid concreet vertaald wordt naar de te verrichten handelingen. Deze beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik wordt gehanteerd bij het opstellen van een nieuwe beleidsregel/verordening.

Ad 3. Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door een provincie zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de (eigen) provinciale regelgeving. De gestelde voorwaarden hebben in het algemeen betrekking op:

- De omschrijving van de doelgroep respectievelijk het object;
- De duur;
- De hoogte;
- De bevoegdheden;
- Het voeren van een administratie;
- Het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
- Aan te houden termijnen besluitvorming, betaling, declaratie e.d.

De precieze invulling verschilt per wet respectievelijk regeling respectievelijk verordening.

Voor alle geldstromen dient ondubbelzinnig vast te staan welke voorwaarden er op van toepassing zijn. De door hogere overheden gestelde voorwaarden liggen volledig vast. Dit geldt echter niet voor de voorwaarden in de provinciale regelgeving. Omdat er (nog) geen generieke criteria zijn vastgesteld, dient de accountant over zowel

de generieke als de specifieke criteria in overleg te treden met Provinciale Staten. Provinciale Staten is op provinciaal niveau kadersteller en wordt geacht de norm te stellen waaraan Gedeputeerde Staten moet worden getoetst. Provinciale Staten stelt via dit protocol de reikwijdte van de accountantscontrole op rechtmatigheid vast binnen de geldende wettelijke kaders zoals opgenomen in de PW en het BAPG. Het overzicht van alle voor de provincie geldende wet- en regelgeving vormt het normenkader voor de controle van de accountant en is in bijlage 2 opgenomen.

5. Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidstoetsing

De accountantscontrole op rechtmatigheid is limitatief gericht op:

5.1 Externe wet- en regelgeving

de naleving van wettelijke kaders, zoals deze zijn opgenomen in het normenkader (zie bijlage 2). Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;

5.2 Interne regelgeving

de naleving van de volgende kaders (voorzover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen):

- o de begroting
- o financiële verordening ex artikel 216 Provincie;
- o de controleverordening ex artikel 217 Provinciewet;
- o de verordening periodiek onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid ex art 217a Provinciewet;
- o de provinciale verordeningen en een aantal overige interne regelingen. Met de dualisering is een scherpere grens getrokken tussen de bevoegdheden die Provinciale Staten en de bevoegdheden die Gedeputeerde Staten toebehoren. Voor de rechtmatigheidstoets betekent dit dat de voorschriften die Provinciale Staten uitvaardigen **wel** en die het college uitvaardigt **niet** (interne regelgeving) onder het rechtmatigheidsoordeel vallen. Deze laatste voorschriften hebben immers betrekking op de relatie college-ambtelijke organisatie. Hierop bestaan wel een aantal uitzonderingen, die uiteengezet zijn in de Kadernota van het Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten (te raadplegen via www.platformrechtmatigheid.nl). De interne regelingen, die voor de rechtmatigheidscontrole van de jaarrekening van de provincie Noord-Brabant van belang zijn, zijn opgenomen in het normenkader.

Ten aanzien van het voorwaarden criterium vindt voor de provinciale verordeningen en overige kaderstellende interne regelingen een volledige toets plaats. Dit houdt in dat alle zeven voorwaarden van het voorwaarden criterium worden betrokken in de rechtmatigheidscontrole. Voor het wegen van de fouten en onzekerheden op het gebied van deze zeven voorwaarden van het voorwaarden criterium voor het rechtmatigheidsoordeel geldt het volgende (zie kadernota van het platform rechtmatigheid):

- Bepalingen in wet- en regelgeving die niet worden nageleefd (voorwaarden criterium) maar die zeer waarschijnlijk geen financiële consequenties hebben die in de jaarrekening tot uitdrukking moeten komen, zullen alleen leiden tot een opmerking in het verslag van bevindingen.
- Bepalingen in wet- en regelgeving die niet worden nageleefd (voorwaarden criterium) en waaruit financiële consequenties kunnen voortvloeien die in de jaarrekening tot uitdrukking moeten komen, zullen worden meegewogen in het accountantsoordeel en zullen worden vermeld in het rapport van bevindingen. Deze fouten worden gekwantificeerd door de uit regelgeving in het normenkader blijken mogelijke consequenties voor de betreffende jaarrekeningpost in geld uit te drukken. In het kader van het voorwaarden criterium zal dat beperkt blijven tot de bepalingen recht, hoogte en duur. Alleen daar waar aan de overige bepalingen direct financiële consequenties zijn verbonden en die dus indirect recht, hoogte of duur beïnvloeden, zal kwantificering aan de orde zijn.

6. Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

Interim-controles

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag (management letter) aan Gedeputeerde Staten uitgebracht uiterlijk medio november. Bestuurlijk relevante zaken ("Boardletter") worden – op grond van de overeengekomen rapportagewensen - ook aan Provinciale Staten gerapporteerd.

Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de provinciewet wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan Provinciale Staten en in afschrift aan Gedeputeerde Staten. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaardencriterium, etc.). Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de provincie gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Accountantsverklaring

In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze accountantsverklaring is bestemd voor Provinciale Staten, zodat deze de door Gedeputeerde Staten opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

In bijlage 3 zijn de rapportagemomenten nader vastgelegd.

Bijlagen:

1. Communicatie en periodiek overleg
2. Normenkader
3. Rapportagemomenten

Bijlage 1: Communicatie en periodiek overleg

Onderstaand is de overlegstructuur in een communicatiematrix vastgelegd voor de boekjaren 2010 tot en met 2012. Uit oogpunt van doelmatigheid heeft het de voorkeur zoveel mogelijk gesprekken te combineren. In het kader van het bestuurlijk overleg en de rapportage zijn de volgende contacten tussen de accountant en het bestuur en management van toepassing.

Rapportage/Communicatie	Niveau binnen de provincie	Aard
Plan van dienstverlening, inclusief controle toleranties en speerpunten, jaarlijks	Rekeningcommissie, Secretaris (algemeen directeur), Gedeputeerde Bestuur en Middelen	Schriftelijk, mondelinge toelichting
Planning interim-controle en planning van de jaarrekeningcontrole, jaarlijks	Directeur Middelen, hoofd Financiën, concerncontroller, verantwoordelijke audit functionarissen	Schriftelijk en mondeling
Afstemmen aanpak rechtmatigheid en interne controlewerkzaamheden	Secretaris (algemeen directeur), Directeur Middelen, Gedeputeerde Bestuur en Middelen, hoofd Financiën, concerncontroller, verantwoordelijke audit functionarissen	Mondeling
Managementletter naar aanleiding van interim-bevindingen	Secretaris (algemeen directeur), Directeur Middelen, Gedeputeerde Bestuur en Middelen, hoofd Financiën, concerncontroller verantwoordelijke audit functionarissen	Schriftelijk, mondelinge toelichting
Boardletter ten behoeve van de Provinciale Staten	Provinciale Staten, Rekeningcommissie en Gedeputeerde Staten	Schriftelijk, mondelinge toelichting
Concept Rapport van bevindingen en accountantsverklaring	Secretaris (algemeen directeur), Directeur Middelen, Gedeputeerde Bestuur en Middelen, hoofd Financiën, concerncontroller, verantwoordelijke audit functionarissen	Schriftelijk, mondelinge toelichting
Rapport van bevindingen en accountantsverklaring	Provinciale Staten, Rekeningcommissie en Gedeputeerde Staten	Schriftelijk, mondelinge toelichting
Overleg buiten de controle om (klankbordfunctie) minimaal eenmaal per half jaar	Provinciale Staten, Rekeningcommissie, Provinciale Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg, Gedeputeerde Staten, Secretaris (algemeen directeur), Directeur Middelen, hoofd Financiën, concerncontroller, verantwoordelijke audit functionarissen	Mondeling
Evaluatie dienstverlening	Provinciale Staten, Rekeningcommissie, Gedeputeerde Staten	Mondeling

Bijlage 2: Normenkader

Normenkader	
<i>Externe wet- en regelgeving</i>	
•	Algemene wet bestuursrecht
•	Provinciewet
•	Wet Bibob
•	Besluit Begroting en Verantwoording
•	Wet financiering decentrale overheden
•	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
•	Wet op het BTW compensatiefonds
•	Wet Omzetbelasting 1968
•	Invorderingswet
•	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) (Staatssteun en de minimisteun)
•	Besluit proceskosten bestuursrecht
•	Financiële-verhoudingswet
•	Algemene wet inzake Rijksbelastingen
•	Wet op de motorrijtuigenbelasting
•	Regeling maximaal aantal provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting 2009
•	Regeling maximaal aantal provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting 2010
•	Ambtenarenwet
•	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
•	Rechtspositiebesluit commissarissen van de Koning
•	Rechtspositiebesluit gedeputeerden (BZK)
•	Rechtspositiebesluit Staten en commissieleden (BZK)
•	Regeling rechtspositie commissarissen van de Koning
•	Regeling rechtspositie gedeputeerden (BZK)
•	Reisbesluit binnenland
•	Reisregeling binnenland
•	Reisbesluit buitenland
•	Reisregeling buitenland
•	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
•	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
•	Wet op de loonbelasting 1964
•	Zorgverzekeringswet
•	Europese aanbestedingsrichtlijn voor leveringen
•	Europese aanbestedingsrichtlijn voor diensten
•	Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten
•	Gemeentewet
•	Wet gemeenschappelijke regelingen
•	Beleidsregels ontheffingen van verboden handelingen
•	Besluit locatiegebonden subsidies 2005
•	Wet stedelijke vernieuwing
•	Besluit beleidskader stedelijke vernieuwing 2005
•	Besluit beleidskader stedelijke vernieuwing 2010
•	Besluit verantwoording stedelijke vernieuwing
•	Besluit verantwoording stedelijke vernieuwing ISV 2

•	Wet stads- en dorpsvernieuwing
•	Besluit op de stads- en dorpsvernieuwing
•	Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
•	Beleidsregels uitvoering Regeling beëindiging veehouderijtakken
•	Regeling structuurverbetering glastuinbouw 2002
•	Stimuleringsregeling inrichting duurzame glastuinbouwgebieden
•	Regeling diverse subsidieplafonds en aanvraagperioden LNV
•	Besluit herverkaveling reconstructie concentratiegebieden
•	Reconstructiewet concentratiegebieden
•	Subsidiebesluit openbare lichamen milieubeheer
•	Besluit milieusubsidies
•	Wet Ruimtelijke Ordening
•	Besluit Ruimtelijke Ordening
•	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (nu nog in ontwerp, in okt. vaststelling)
•	Wet Inrichting Landelijk Gebied
•	Landinrichtingswet
•	Besluit MER
•	Waterschapswet
•	Waterwet
•	Wet geluidhinder
•	Subsidieregeling programmafinanciering EV-beleid voor andere overheden
•	Wet bodembescherming
•	Besluit financiële bepalingen bodembescherming
•	Ontgrondingenwet
•	Flora- en faunawet
•	Regeling aanwijzing nationale parken
•	Regeling financiële bepalingen bodemsanering 2005
•	Natuurbeschermingswet
•	Netwerk ecologische monitoring
•	Wet op de Jeugdzorg
•	Mediawet
•	Monumentenwet
•	Wet Ambulancevervoer
•	Wet passend Onderwijs
•	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
•	Wegenverkeerswet 1994
•	Wet BDU verkeer en vervoer
•	Besluit BDU verkeer en vervoer
•	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer
•	Wet Milieubeheer
•	VO 1698 inzake steun voor plattelandsontwikkelingen uit ELFPO
•	VO 1290 betreffende de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid
•	Uitvoeringsbepalingen VO 1974, 1975 en 885
•	Wegenwet
•	Planwet verkeer en vervoer
•	Wet personenvervoer 2000
•	Besluit personenvervoer 2000
•	Wet infrastructuurfonds
•	Besluit infrastructuurfonds

• Regeling subsidie plattelandsonwikkelingsprogramma provincies
• Tipp regeling 2000/besluit tender investeringsprogramma's provincies 2000
• Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van Werken 1989
• Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van Technische Installatiewerken 1992
• Regeling van de Verhouding tussen Opdrachtgever en adviserend Ingenieursbureau 2001
• Aanpassingen provincie Noord-Brabant tav RVOI 2001
• Vervolgsubsidieregeling BANS klimaatconvenant
• Aanbestedingsreglementwerken 2005
• 1260/1999 Algemene bepalingen inzake structuurfondsen
• 438/2001 Vaststelling van uitvoeringsbepalingen van verordening 1260/1999
• 1783/1999 specifiek voor EFRO
• 448/2001 (2 maart 2001)
• 1681/94 Concerning irregularities and the recovery of sums wrongly paid in connection with the financing of the structural policies and the organization of an information system in this field Cfm 2005
• 1159/2000 Information and publicity measures to be carried out by the Member States concerning assistance from the Structural Funds
• 2355/2002 Betreft een wijziging op verordening 438/2001 tot vaststelling van Verordening 1260/1999
• Algemene bepalingen inzake Europees fonds voor regionale ontwikkelingen 1083/2006 en 1828/2006
• ESF en het cohesiefonds 1080/2006
• Rijkscofinancieringsregeling Interreg
• C(2001) 1188 Interregional cooperation, strand C of the Interreg III community initiative
• 643/2000 Arrangements for using the euro for the purposes of the budgetary management of the structural funds
• Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap
• Besluit Administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)
• Wijziging Besluit financiële verhoudingen 2001 ivm SISA voor specifieke uitkeringen
• Regeling Verantwoordingsinformatie Uitkeringen
• Verordening EG 448/2004 tot wijziging van verordening EG 1685/2000
• Wet Bereikbaarheid en Mobiliteit
• EU kaderverordening Plattelandsonwikkeling Leader
Provinciale Verordeningen
• Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning provinciale staten 2007
• 3e nota kapitaaldienst
• Financiële beleids- en beheersverordening provincie Noord-Brabant (verordening 216)
• Controleverordening provincie Noord-Brabant (verordening 217)
• Treasurystatuut provincie Noord-Brabant
• Algemene subsidieverordening
• Legesverordening
• Bijdrageregeling verplaatsingskostenverordening provinciaal personeel
• Uitkerings- en pensioenverordening gedeputeerden van NB
• Verordening rechtspositie gedeputeerden, staten- en commissieleden
• Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling Provincies
• Vervoerplan Provinciehuis
• Verordening stedelijke vernieuwing Noord-Brabant 2000
• Verdelingsverordening stads- en dorpsvernieuwing en herstructurering Noord-Brabant 1994
• Subsidie en bijdrageverordening stads- en dorpsvernieuwing en Noord-Brabant 1998
• Verordening subsidies uitvoering gebiedsgericht milieubeleid provincie Noord-Brabant
• Verordening inrichting landelijk gebied
• Subsidieverordening Agrarisch Natuurbeheer

• Subsidieverordening Natuurbeheer
• Provinciaal Meerjaren Programma Landelijk Gebied 2007-2013
• Reglement reconstructiecommissies Noord-Brabant
• Verordening ruimte provincie Noord-Brabant
• Beleidskader stedelijke vernieuwing 2010-2014 Noord-Brabant
• Wet Hygiëne Veiligheid Bad- en Zweminrichtingen (WHVBZ)
• Reglement provinciale omgevingscommissie
• Stimuleringskader groen blauwe diensten
• Verordening grondwaterheffing Noord-Brabant
• Provinciale milieuverordening Noord-Brabant
• Verordening bijdragen uitvoeringskosten sanering industrielawaai (alleen financiële afwikkeling)
• Verordening Subsidies Kwaliteits- en structuurverbetering landelijk gebied
• Subsidieverordening uitvoering waterhuishoudingsplan (alleen financiële afwikkeling)
• Subsidieverordening bodemsanering bedrijventerreinen
• Subsidieverordening Jeugdbeleid Noord-Brabant 2009
• Verordening PRVMZ
• Tijdelijke stimuleringsregeling vrijwilligerswerk
• Wegenverordening Noord-Brabant 2010
Besluiten Provinciale Staten
• Verlening delegatiebesluit inzake afhandeling van subsidieverzoeken aankopen ter realisering van de EHS
• Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf provincie Noord-Brabant
• Structuurvisie ruimtelijke ordening
• Kaderstellende notitie Podiumkunsten 2009-2012
• Kaderstellende notitie Erfgoed 2008-2011
• Kaderstellende notitie archeologie en Beeldende Kunst en Vormgeving
• Kaderstellende notitie sport in beeld sportieve uitdagingen en kansen in Brabant
• Meerjarenbeleidskader Omroep Brabant 2008-2012
• Programma Cultuurparticipatie 2009-2012
• Representativiteit en bekostigingsverklaring omroep brabant
• Kaderstellende notitie maatschappelijke stages
• Notitie financiering Jeugdzorg 2009-2012
• Kaderstellende notitie CJG
• Kaderstellende notitie VSV
• Kaderstellende notitie Maatschappelijke Stages
• Kaderstellende notitie Leefbare Wijken (PS 2008)
• Kaderstellende notitie Leefbare Dorpen (PS 2008)
• Kaderstellende notitie integraal ouderenbeleid
• Koepelnota Samen Leven

Bijlage 3: Rapportage

De volgende standaard rapportagemomenten worden onderkend:

Rapportage	Tijdstip	Inhoud
Managementletter/board-letter	Na afronding van de interim-controle, zowel een managementletter voor de directieraad en Gedeputeerde Staten als een boardletter (samenvattende managementletter) ten behoeve van Provinciale Staten.	Mogelijke risico's, verbeter- en aandachtspunten betreffende de processen en procedures (beheersingsstructuur), evenals overige van belang zijnde onderwerpen.
Verslag van bevindingen	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Resterende onzekerheden of verbeteringen op het gebied van verslaglegging.
Accountantsverklaring	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Oordeel over de mate waarin de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen en een getrouw en rechtmatig beeld geeft i.o.m. de geldende verslaggevingsvoorschriften, het Bbv.